

O'ZBEKISTAN RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSİYALAR VAZIRLIĞI

O'ZBEKISTAN RESPUBLIKASI SOG'LIKNI SAQLASH VAZIRLIGI

QORAQALPOG'ISTON TIBBIYOT INSTITUTI

Ro'yxatga olindi
№ БД-24/Р-21.07
2024 «12» 08

TIBBIYOTDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANINING MODUL DASTURI

OLİY TALİM

Bilim sohasi:	90000–Sog‘liqni saqlash va ijtimoiy ta’minot
Ta’lim sohasi:	910000–Sog‘liqni saqlash
Ta’lim yo‘nalishi:	60910300–Pediatriya ishi

Nukus-2024

Fan/modul kodi		O'quv yili 2024-2025	Semestr 1	ECTS - Kreditlar 3	
Fan/modul turi Tanlov		Ta'lif tili Qoraqalpoq/o'zbek/rus	Haftadagi dars soatlari 3		
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lif (soat)	Jami yukla- ma (soat)	
	Tibbiyotda axborot texnologiyalari	60	60	120	
I. Fanning mazmuni.					
<p>I.1. Modulning maqsadi – Tibbiyotda axborot texnologiyalardan foydalanish modulining bugungi kunda tibbiyot masalalarini echishda, hamda davolash va ilmiy - amaliy faoliyatni sifatlari darajada olib borishda, axborot texnologiyalaridan to‘g‘ri foydalana oladigan kadrlarni tayyorlashda alohida o‘rin tutadi. Bakalavrlar zamonaviy kompyuter texnologiyalari yordamida olingan tibbiy - biologik axborotni qayta ishlash, taxlil qilish, ish jarayonini avtomatlashtirish hamda to‘g‘ri qaror qabul qila olishi zarur. Jumladan, matematik modellashtirish uslublari, internet tarmog‘ida, zamonaviy kompyuter texnologiyalari bilan ishlashni bilishi zarur. Axborot texnologiyalarining ahamiyati va rivojlanishini tendentsiyalarini bilishi texnik, dasturiy, tarmoq resurslaridan samarali foydalanish ko‘nikmalariga ega bo‘lishini talab etadi.</p> <p>I.2. Modulning vazifasi - tibbiyot sohasida kompyuter texnologiyalaridan foydalanishdagi nazariy va amaliy bilimlarni egallash, tibbiyotda qo‘llanilayotgan fizik va matematik modellar to‘g‘risidagi zamonaviy nazariy bilimlarni egallash, tibbiy statistik ma’lumotlarni to‘g‘ri taxlil qila bilish, taxlil qilingan natijalardan kelib chiqqan holda kasallikning oldini olish yoki davolash yo‘llarini aniqlash, axborot texnologiyalaridan foydalanish borasida asosiy amaliy ko‘nikmalarga ega bo‘lish, internet tarmog‘ida ishlash, axborot qidirish va ulardan foydalanish, tibbiyot axborot tizimlari xususiyatlari, ma’lumotlar bazasini tashkil etish, ekspert tizimlari va axborot xavfsizligi asoslarini bilishi kerak.</p>					
II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari).					
II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:					
<p>1-mavzu. Tibbiyotda ishchi o‘rinlarini avtomatlashtirishda va tibbiy masalalarini echishda axborot texnologiyalari. Axborot texnologiyalar asoslari. Axborot haqida tushuncha. Axborot turlari. Texnika xavfsizligi. Tibbiyot masalalarini echishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. Dasturiy ta’minot.</p> <p>Informatika fanini vujudga kelish tarixi, uning asoslari va rivojlanish</p>					

bosqichlari. Axborot tushunchalari, turlari va o'chov birliklari. Sanoq sistemalari. Axborotlarni kodlash.

Axborot haqida tushuncha. Axborot turlari. Texnika xavfsizligi. Axborot texnologiyalaridan foydalananishda texnik va gigienik qoidalari.

Shaxsiy kompyuterlar haqida umuniy ma'lumotlar. Zamonaviy kompyuterlarning arxitekturasini va tarkbiy tuzilmasi. Axborotlarga ishllov berish, saqlaychi vositalar. Shaxsiy kompyuterning dasturiy ta'minoti. Dasturiy ta'minot vazifalari, asosiy funksiyalari. Amaliy dasturlar paketi va ularning vazifalari. Axborotlarni axivlash dasturlari. Windows operatsion tizimi tarixi va unda ishlash asoslari.

2-mavzu. Tibbiyotta ishchi o'rinalarini avtomatashirishda axborot texnologiyalari. Mantli axborotlarni qayta ishlash texnologiyasi. Microsoft Word matn muxarririning keng imkoniyatlaridan foydalananish. Sonli ma'lumotlarni qayta ishlash texnologiyasi. Tibbiyot ma'lumotlarni kompyuter yordamida analiz qilish. Microsoft Excel jadval muxarririning keng imkoniyatlaridan foydalananish.

Microsoft Word matn muxarririnda fayl yaratish, strukturasini tizimli tashkil etish, matlini axborotlar bilan ishlash, tahrirlash, saqlash, chop etish. Matn protsessori yordamida jadval, grafik ob'ektlar bilan ishlash va elektron hujjatlarni shakllantirish.

Mundarjalilar, kolontitullar, ko'chirmalar va giperbog'lanishlarni shakllantirish. Xujjal xususiyatlarini va saxifa parametrlarini sozlash.

Elektron Jadvallar bilan ishlash. Formula va standart funksiyalardan foydalananish yo'ltari. Diagrammalar usida ishlash.

Tibbiyot sohasiga oid jadval ma'lumotlarni guruhash, tartiblash, saralash va filtrash. Elektron jadval fayllari xususiyatlarini va chop etish parametrlarini sozlash.

3-mavzu. Tibbiyotda multimedia ilovalarini yaratishdagi dasturiy vositalari.

(Tibbiyot ma'lumotlarini taqdirmotlar yaratish MS Power Point dasturidan foydalananish). Axborotni saqlash, saraflash va qidirish texnologiyasi. Tibbiyot axborot tizimlari. Mutaxassis shifokorning ma'lumotlar bazasini boshqaruvchi tizmlar. Ma'lumotlar bazasini loyihalashtirish, MS Access dasturiy ta'minotidan foydalananish.

Tibbiyot axborotlarini taqdirmotlar ko'rinishida shakllantirish texnologiyasi. Konstruktiorlar, maketlar va shablondardan taqdirmotlar yaratishda optimal foydalananish. Taqdirmotlarni animatsiya va namoyish etish. Taqdimoto da turli ob'ektlarni joylashtirish. Tovush, tasvir, matn va xarakatlar uyg'unligini ta'minlash. Taqdimmoti bosqarish. Grafik ma'lumotlar va ularning turlari.

Tibbiyotda ma'lumotlar bazasi loyihalashtirish. Ma'lumotlarni strukturalash

va ma'lumotlar modelлari. Ma'lumotlar bazasini ieraraxik, rebyatsion va ob'ektga yo'naltirigan modelлari. Ma'lumotlar bazasining asosiy ob'ektlari.

MS Access dasturiy ta'minoti. MS Accessda jadvallar, so'rovlar, shakllar, hisobotlar va modullar bilan ishlash. MS Accessda ma'lumotlar kiritish va ularni tahrirlash, MBBT. Ma'lumotlar bazasini boshqarish tizimlari (MBBT).

4-mavzu. Telekommunikatsion tizimlar. Telemedicina. Tibbiyotta elektron va masofaviy o'qitish. Himovalangan aloqa kanallarini sozlash (VPN uhanish), ulardan foudalanish hamda electron pochta (Outlook) tizimida ishlash.

Kompyuter tarmoqlari va uning turlari. Kompyuterlarning bir biri bilan bog'lanishi. Lokal, mintaqaviy va global tarmoqlar. Kompyuter tarmoqlari arxitekturasini. Simli va simsiz tarmoqlar. Tarmoqning apparat va dasturiy ta'minoti. Kompyuter tarmog'i protokollari.

Kompyuter tarmoqlarida manzil tushunchasi. Internet va internet tarmog'i, ularni tashkil etish. Internetga bog'lanish usullari. Internetda adres tushunchasi va uning turlari, veb saytlar va ularning turlari. Veb saxifa va uning tuzilishi. Veb brozuerlar va ularning imkoniyatlari. Internet tarmog'iida qidiruv tizimlari. Internet axborot resurslari. Domen tushunchasi. Internet xizmatlari. Elektron pochta xizmati. Medline tizimi.

5-mavzu. Web saytlar yaratishga yo'naltirigan dasturiy ta'minotlar. Tibbiyot tizimlarning axborot xavfsizligini ta'minlash asoslari. Tibbiyot sohasida Web sayt yaratishning dolzorligi, abamiyati va yutuqlari. Veb dasturlash asoslari. Web saytlar yaratishga yo'naltirigan dasturiy ta'minotlar (HTML). Matn, grafik, video, ovoz axborotlarini joylashtirish va tahrirlash.

Kompyuter viruslari, turlari va ulardan ximoyalanish. Axborot xavfsizligi tushunchasi. Axborotlarning ximoyalashni texnik va dasturiy vositalari. Tibbiyot axborotlarni ximoyalash usullari. Kompyuter tarmoqlari xavfsizligini ta'minlash vositalari. Yopiq va ochiq kallitar. Indentifikatsiya va autentifikatsiya masalalari. Elektron raqamli imzo.

6-mavzu. Telefibbiyot tizimlari. Telefibbiyotga yo'naltirigan dasturiy ta'minotlar. "Elektron poliklinika", "Elektron hujjat aylanishi", "Bemor", "Xatlov", "Emlash" axborot tizimlaridan foydalananish.

Mobil Telefibbiyot Laboratoriyaasi Scasnet. Mobil Telefibbiyot. Teletibbiyotga yo'naltirilgan dasturiy ta'minotlar. "Elektron poliklinika", "Elektron hujjat aylanishi", "Bemor", "Xatlov", "Emlash" axborot tizimlaridan foydalananish. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda epidemik vaziyat monitoringi va nazorat qilish tizimi.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

3.1. Amaliy mashg'ulotlarning manzular ro'yxati:

1-mavzu. Axborot haqida tushuncha. Axborot turlari. Sanoq tizimlari. Axborotni kodlash. Shaxsiy kompyuterlarning apparatli ta'minoti. Kompyuterning asosiy va qo'shimcha qurilmalari.

2-mavzu. Tibbiyot masalarini echishda amaliy dasturiy ta'minot. Windows operatsion tizimida ishslash asosları. Windows operatsion sistemasining bazaviy ob'ektlari bilan ishslash. Arxivlovchi va antivirusius dasturlar bilan ishslash.

3-mavzu. Tibbiyotda ishechi o'rinalrini avtomallashtrishda mantli axborotlarni qayta ishslash texnologiyasi. Microsoft Word matn muxarririda dasturidan foydalanishi. Matnlarni taxrirish dasturidan foydalanish qoidalari.

4-mavzu. Microsoft Word matn muxarririda hujjatlar yaratish, hujjatlarni saqlash, hujjatdan chiqish usullari. Microsoft Word matn muxarririda gipersilka ob'ektlari bilan ishlan va tahrirlash. Microsoft Word matn muxarririda dasturi bo'yicha amaliy ko'nikma.

5-mavzu. Sonli ma'lumotlarni qayta ishslash texnologiyasi. Tibbiyot ma'lumotlarni kompyuter yordamida analiz qilish.

6-mavzu. Microsoft Excel elektron jadval muxarririnning keng imkoniyatlaridan foydalanish. Microsoft Excel elektron jadval muxarriiri dasturi bo'yicha amaliy ko'nikma.

7-mavzu. MS Power Point ning dasturiy ta'minoti va uning imkoniyatlari. Prezentasiya tayyorlash usullari va ularga qo'yiladigan tabrlar.

8-mavzu. EHMDa masalalar echish bosqichlari. Algoritmlarni ifodalash usullari. Klinik masalalarini echishda fiziologik jarayonini modellasshtirish algoritmlari. Algoritmning blok-sxemalarni tuzish. Chiziqli va tarmoqanuvchi dasturlar tuzish. Takrorianuvchi dasturlar tuzish. Massivlar

9-mavzu. Global tarmoqda ishlashni tashkil etish. Tibbiy-biologik axborotlarni mavzular bo'yicha qidirish uchun veb brauzerlardan foydalanish.

10-mavzu. Hunoyalangan aloqa kanallarini sozlash (VPN ulanish), ulardan foudalanish hamda electron pochta (Outlook) tizimida ishslash. Internet tarmog'ida foydalanuvchilar registratsiyasi. Axborotlarni qo'shimchalar bilan jo'natish va qabul qilish usullari.

11-mavzu. Web saytlar yaratishga yo'naturitigan dasturiy ta'minotlar (HTML). Sahifa strukturnasi, dizayn, freymlari, mant, jadval, grafik, video ob'ektlari joylashurish va animatsiya birkutirish texnologiyasi.

12-mavzu. Telekommunikation tizimlari. "Elektron poliklinika" axborot tizimidan foydaanish. "Elektron hujjat aylanishi", "Bemor", "Xatov" va "Emlash" axborot tizimi dan foydalanish

13-mavzu. Telebibbyot. Tibbiyotda elektron va masofaviy o'qitish.

3.2. Modul davomida o'quv amaliyotni tashkil etish bo'yicha umumiyo'korsatma va tavsiyalar:

Talabalarning o'quv amaliyoti kompyuter xonalarida o'tkaziladi. Amaliy ko'nikmalarga o'rgatish jarayoni batafsil rejalashtiriladi va aniq hisob-kitoblarga

tavanib, maxsus dasturlar yordamida tibbiy statistikasi ishlab chiqiladi.

Amaliy ko'nikmalar orqali statistik hisoblash ishlari, ularni dasturlari va dizayni tuziladi va amaliyotda qo'llaniladi.

IV. Laboratoriya ishlarini taskhil etish bo'yicha quyidagi ko'rsatmalar

amalga oshiriladi.

Laboratoriya №1. Matnlarni taxrirish dasturidan foydalanish qoidalari.

Microsoft Word dasturi yordamida matnlarni taxrirish asosları. Microsoft Word da jadval va grafik axborotlarni ishslash. Microsoft Word da gipermatnlarni ishslash.

Laboratoriya № 2. Microsoft Excel jadval muxarriiri yordamida tibbiy biologik tajriba natijalarini statistik qayta ishslash. O'rtacha qiymat, dispersiya, ishonchliik intervalini hisoblash. Tibbiy biologik tajriba natijalarini korrelyatsion analiz qilish. r-korrelyatsiya koefitsientini va uni baholash.

Laboratoriya №3. MS Power Point dasturida grafik (diagramma va rasm), jadval, video ob'ektlari, animatsiya va gipersilka elementlari bilan ishslash Laboratoriya № 4. MS Access jadvallari bilan ishslash, so'rovlar o'matish.

V. Mustaqil ta'mil va mustaqil ishlar

5.I. Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning navzular ruyxati:

I-semestr

1. Tibbiy-biologik mazmundagi differentsial tenglamalarni tuzish va echish.

Tibbiyot, biologiya va farmatsiyaning amaliy masalalarini ochib berish.

2. Tibbiy-biologik masala misolida matematik statistika elementlari, general va tanlov majmular, tasodifiy kattaliklarning taqsimot qonunimi yoritib berish.

3. Tibbiy-biologik masalalarini echishda matematik statistika elementlaridan foydalanish, korrelyatsion bog'lanishlar va regressiya tenglamasi.

4. Tibbiyotda matematik modellasshtirish ustublarini o'rGANISH. Fizik va matematik modellasshtirish, olingan natijalar asosida prognoz qilish.

5. Word matn taxrirlagichida turli xil blankalar yaratish (ariza, kasallik kartasi, analizlar blankasi va h.k.).

6. Word matn taxrirlagichida hisoblash ishlarini bajarish.

7. Excel dasturida turli hisobotlar tayyorlash.

8. Excel dasturida guruhi talabalarining modullar bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichi, siyat ko'rsatkichlarini hisoblash va jadval tuzish, natijalar asosida diagrammlar yaratish

9. Tibbiy-biologik masalani echish misolida ma'lumotlarni tashkil kilish va kirish. Ma'lumotlarni bazasini yaratish va ulami statistik qayta ishslash

	<p>10. Web sahifa yaratish. HTML fayllar yaratish.</p> <p>11. Tarmoq topologiyasi. Lokal tarmoq orqali axborotlar almashish.</p> <p>12. Global kompyuter tarmoklari.</p> <p>13. Gipertekst, gipermurojaat va gipermehha tushunchalarini tavsiflash.</p> <p>14. Internet qidiruv tizimi da axborotlar qidirish va tanlangan axborotlarni olish.</p> <p>15. Elektron pochta orqali turli axborotlarni jo'natish va qabul qilib olish.</p> <p>16. Zamonaivy axborot texnologiyalaridan bugungi kunda foydalanish darjasи, ulami tibbiyotining turli soxalarida ma'lumotlar to'plashda, diagnostika va davolashda tuqgan o'mi.</p> <p>17. MBBT Access dasturida so'rov va hisobotlar tayyorlash.</p> <p>18. MBBT Access dasturida turli xil jadval strukturalarini yaratish</p> <p>19. Nanotexnologiyalar haqida umumiyy ma'lumot berish, yaratilish va rivojanish tarixini yoritish.</p> <p>20. Bugungi kun tibbiyotining turli soxalarida nanotexnologiyalardan foydalanihsining asosiy sabablarini handa uning natijalari.</p>
--	---

	<p>informatikaning o'mi haqida tushunchalarga ega bo'lishi;</p> <p>– Sog'iom jamiat qurishda axborotlashtirishning o'mi. Sog'liqni saqlash tizimini axborotlashtirishda jahon tajribalari va mamlakaitimizda bu borada olib borilayotgan ishlari;</p> <p>– sodda tibbiy biologik masalalarni matematik modellashtirish haqida tushunchalarga ega bo'lish;</p> <p>– hozirgi zamonda informatikaning o'mi va roli, ma'lumotlarni saqlash, qayta ishlash va uzatish;</p> <p>– tajriba natijalarini qayta ishlashning asosiy usullari haqida <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>;</p> <p>– kompyuter teknikasi bilan ishlashda texnika havfizligi va gigienasi;</p> <p>– amaliy dasurlar bilan ishlashni;</p> <p>– ma'lumotlar bazasi yaratishni, ular ustida ishlashni va dasurli ta'minotni;</p> <p>– dasurlash asoslarini va hisoblash texnikasidan foydalanish <i>ko'nikmalaniga ega bo'lishi kerak</i>;</p> <p>– kompyuter grafika usullarini bilih va foydalana olish;</p> <p>– axborotlar almashinuvni va uni izlashda internet tarmog'ida ishlash;</p> <p>– elektron pochta dasuri bilan ishlash <i>malakalariga ega bo'lishi kerak</i>.</p> <p>– Tibbiyotda ishchi o'rinalarini avtomatashtirishda va tibbiy masalalarini echishda axborot texnologiyalari;</p> <p>– Tibbiyot masalarini echishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. Dasuriy ta'minot;</p> <p>– Tibbiyotda ishchi o'rinalarini avtomatashtirishda axborot texnologiyasi. Microsoft Word matn muxarririning keng imkoniyatlaridan foydalanish;</p> <p>– Sonli ma'lumotlarni qayta ishlash texnologiyasi. Tibbiyot ma'lumotlarni kompyuter yordamida analiz qilish. Microsoft Excel jadval muxarririning keng imkoniyatlaridan foydalanish;</p> <p>– Tibbiyotda multimedia ilovalarini yaratishdagi dasuriy vositalar. (Tibbiyot ma'lumotlarini taqdim etish uchun taqdimotlar yaratish MS Power Point, Prezi, Adobe Flash Player dasuridan foydalanish);</p> <p>– Mutaxassis shifkokoring ma'lumotlar bazasini boshqaruvchi tizimlar. Ma'lumotlar bazasini loyihalashtirish. MS Access dasuriy ta'minotidan foydalanish;</p> <p>– Telekommunikatsion tizimlar. Telemeditsina. Tibbiyotda elektron va masofaviy o'qitish;</p> <p>– Web saytlar yaratishga yo'naltihsigan dasuriy ta'minotlar. Tibbiyot</p>
--	---

tzimlarining axborot xavfisizligini ta'minlash asoslari *malakataliga ega bo'sish kerak.*

VIII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari

- ✓ Ma'ruzalar
- ✓ Guruxlarda ishlash
- ✓ Takdimotlarni kiliish
- ✓ Jamoa bulib ishlash

IX. Kreditlarni olish uchun talablar

Tibbiyotta axborot texnologiyalari modulli bo'yicha baholash mezonlari haqidagi ma'lumot modul bo'yicha birinchi mashg'ulotda talabalarga e'lon qilinadi.

Talabalarning modul bo'yicha o'zlashtirish darajasining Davlat ta'lin standartlariga muvofiqligini ta'minlash uchun quyidagi nazorat turlari o'tkaziladi:

- joriy nazorat (JN);
- oraliq nazorat (ON);
- yakuniy nazorat (YAN).

Modulga ajratilgan 4,0 kreditni talaba JN davomida yig'adi.

6. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar:

1. Bazarbayev M.I., Tulaboyev A.K. va boshq., Tibbiyotta axborot texnologiyalari, Darslik. Toshkent. 2018 y.
2. Bazarbaev M.I., Emetov E.Ya., Sayfullaeva D.I., «Ta'linda axborot texnologiyalarini», Darslik. Toshkent. 2018 y.
3. Omelchenko V. P., Demidova A. A. Meditsinskaya informatika, Uchebnik. M.: GEOTAR-Media. 2019 g.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Shortliffe, E. H., & Cimino, J. J. (2013). *Biomedical informatics: computer applications in health care and biomedicine*. Springer Science & Business Media.
2. Shortliffe, E. H., & Cimino, J. J. (2014). *Biomedical Informatics: Computer Applications in Health Care and Biomedicine*.
3. Lambert, J., & Lambert, S. (2015). *Windows 10 Step by Step*. Microsoft Press.
4. Abdullaqodirov A.A., Pardaev A.X.Masofali o'qitish naziariyasi va amaliyoti. -T. Fan, 2009.
5. Agaponov S. V. i dr. Sredstva distantsionnogo obucheniya. Metodika, texnologiya, instrumentariy. / Avtori: Agaponov S. V., Djafarashvili Z. O.,

Krechman D. L., Nikiforov I. S., Chenosova E. S, Yurkov A. V. / Pod red. Z.O. Djaliashvili. — SPb.: BXV-Peterburg, 2003. — 336 s: il.

6. Andersen, Bent B. *Multimedia v obrazovanii* / Bent B. Andersen, Katya van den Brink – M.: Drofa, 2007. – 224 s.

7. Ibragimov I. M. *Informatsionne texnologii i sredstva distantsionnogo obucheniya: ucbeb, posobie dlya stud. viss. ucheb. zavedeniy* / I. M. Ibragimov ; pod red. A. N. Kovshova. — 2-e izd., ster. — M.: Izdatelskiy tsentr «Akademiyav», 2007. — 336 s.

8. Krasnova G.A., Belyaev M.I., Solovov A. V. *Texnologii sozdaniya elektronix obuchayuuiix sredstv: 2-e izdanie*. – M.: MGU, 2002. – 304 s.

9. Sabirova D.A. *Multimediyne sistemi i texnologii*. Uchebnoe posobie -T: TGEU, 2012 g.

10. Sabirova D.A. *Multimedia tzimlari va texnologiyalari. O'quv qullanna* -T: TDIU, 2014 y

11. Muxammad Amin Yahyo. *Internetdagi tahdidlardan himoya, "Muvorounnaxr"* nashriyoti, 2016 y.

12. Xolmatov T.X. *Informatika i informatsionne texnologii*. T.: "UME"si, 2003 g.

13. Sattorov A. *Ma'lumotlar bazasini boshqarish sistemasi*. T:Fan va texnologiya, 2006

14. Xolmatov va boshqalar. *Informatika, Oliy o'quv yurtlari uchun darslik, O'qituvchi T. 2003.*

15. Safarov T.S. *Tajribaviy ma'lumotlarni qayta ishlash usullari. O'quv qo'llamna Samarqand, Sam DU, 2001 y.*

Internet saytlari:

1. <http://www.zijonet.uz>
2. <http://www.edu.uz>
3. <http://www.pedagog.uz>
4. <http://www.tma.uz>
5. <http://www.lex.uz>
6. <https://www.coursera.org/>
7. <http://www.dteam.org/>
8. <http://www.sakaiproject.org>
9. <http://dc.uz/>
10. <http://www.active.uz/>
11. <http://vacademia.com>
12. <http://elearning.zn.uz/>

13. https://gnomio.com
14. http://www.efrontlearning.net/
7. Fan dasturi Qoraqalpogiston tibbiyot instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan. Institut kengashining № <u>1</u> bayonomasi « <u>2024</u> » <u>08</u> 20 <u>24</u> yil.
8. Fan/modul uchun masullar:
1. Ibraimov Quralbay Genjebaevich – assistent.
9. Taqrizchilar:
1. Djaykov G. – TATU Nukus filiali fizika-matematika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
2. Paxradinov A.A. – Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti «Anatomiya, klinik anatomiya, gistoligiya, fiziologiya va biofizika» kafedrasi dotsenti, k.f.n.